

Una Reial Ordre per a l'inventor banyolí Josep Cabanellas



El dia 30 de setembre de 1818 es va publicar una Reial Ordre, signada pel rei Ferran VII, que era d'interès per al banyolí Josep Cabanellas. Es tractava de la "Real orden concediendo privilegio exclusivo por una nueva invención relativa al medio de aprovechar

la casca de las aceitunas convirtiéndola en jabón".

Josep Cabanellas formava part d'una família molt arrelada a la Banyoles dels segles XVII-XIX. Els membres d'aquesta nissaga van ser regidors o batlles banyolins, sobretot durant el segle XVIII. Tenien una certa tirada a dedicar-se a oficis menestrals, com botoners, cordoners o polvorers. Fins i tot, un avantpassat seu, el batlle Francesc Cabanellas, va intentar uns anys abans, i amb l'oposició de l'Ajuntament banyolí, que llavors tenia el monopoli de l'arrendament del producte, obrir una fàbrica de sabó.

Josep Cabanellas, doncs, tenia la vocació de fabricar sabó. A la Vila ja hi havia una certa tradició en aquests quefers. L'any 1777, ja existia una fàbrica de sabó i el 1803 en produïa 1.600 arroves (16.640 quilograms). Aquest mateix any 1803, existien, a més a més, cent tres obradors de teixits ordinaris, trenta de cotó i lli, quatre de draps de llana, cinquanta-cinc de mitges de cotó, cinquanta de filar cotó, tres indústries papereres i tres blanqueries.

La iniciativa de Josep Cabanellas arribava en un bon moment, ja que la Guerra del Francès (1808-1814) i la pèrdua espanyola de les colònies d'Amèrica van representar un cop molt dur per a l'economia banyolina. Segons sembla, l'esmentat Josep Cabanellas, per a obtenir el permís en exclusiva, es va dirigir al rei:

"Enterado el Rey de una exposicion de Josef Cabanellas natural de la villa de Bañolas en el partido de Gerona". Li va explicar que havia descobert una nova fórmula per a fer sabó: "á haber hallado el medio de aprovechar la casca de las aceitunas convirtiendola en jabon por procedimientos desconocidos hasta el día". D'acord amb el seu descobriment, el procediment de fabricació era millor (menys perillós, més sa i, sobretot, feia menys mala olor) que l'emprat fins a aquell dia: "y de utilizarla en clase de combustible sin el olor fétido y provocativo de tos que ocasiona por el método común". A canvi, demanava l'exclusivitat de l'invent durant quinze anys a tot el regne d'Espanya i a les illes: "solicitando en consecuencia que por los gastos que le ha causado esta invencion se le conceda privilegio exclusivo por espacio de 15 años para poder ejercerla por todo el reino é islas adyacentes, prohibiendose que cualquiera otro pueda practicarla con el mismo procedimiento ó sistema".

L'inventor banyolí Josep Cabanellas va veure finalment recompensats els seus esforços. Malgrat tot, el rei només li va concedir l'exclusivitat per deu anys: "se ha servido S.M. en premio de tan útil y beneficioso descubrimiento, conceder á Cabanellas el privilegio exclusivo sólo por el término de 10 años. Lo que comunico á VV.SS. de R. Orden para su cumplimiento, y que dispongan circular esta soberana disposición. Dios guarde á VV.SS muchos años. Palacio 30 de Septiembre de 1818".

No coneixem com li va anar a Josep Cabanellas l'exploració comercial i industrial del seu invent ("l'aventura industrial"). Tanmateix sí que comprovem com, uns quants anys més tard, a mitjan segle XIX, a Banyoles continuava la tradició de fabricar sabó; però entre els fabricants d'aquest producte no hi figura cap membre de la seva família.



EL MIRADOR
La revista del Pla de l'Estany

www.espaicomercial.com